

ZÁKLADNÍ IDENTIFIKACE

ID	PHA-01003
Název/motiv mozaiky	Apoteóza Prahy
Autor	návrh Karel Špillar, realizace firma A. Neuhauser, Innsbruck
Datace	1909
Místo	Obecní dům, náměstí Republiky 1090/5, Praha 1 – Staré Město
GPS souřadnice	50°5'15.325"N, 14°25'41.626"E
Rozměry mozaiky, umístění	výška 7 m, šířka 11 m (cca) Mozaika je instalována na průčelí domu.
Výška umístění mozaiky nad zemí	cca 22 m
Mozaika je směřována na (SS)	jihovýchod
Popis okolí, statika budovy	Dům s mozaikou se nachází v centru města s velmi frekventovanou dopravou. Budova nevykazuje výraznější praskliny či ztrátu materiálu.
Poznámky	

HUMANITNÍ PRŮZKUM MOZAIKY

Obecní dům hlavního města Prahy byl stavěn v letech 1905 – 1908 podle projektu Osvalda Polívky. Jeho bohatá výzdoba za účasti mnoha dobových umělců vznikala postupně. Většina exteriérových uměleckých děl byla osazena v roce 1908, soutěž na mozaiku však proběhla až o rok později. První i druhé místo v ní získal Karel Špillar a jeho dílo nakonec bylo také realizováno. Závěrečný návrh je uložen ve sbírkách Národní galerie v Praze (olejomalba z roku 1908, 136 x 210 cm).

Dominantou nároží budovy se nad vstupním portikem stala kompozice nazvaná *Hold Praze* (resp. *Apoteóza Prahy*). Centrem scény je trůnící ženská postava personifikující hlavní město. Má červený šat a v ruce drží českou královskou korunu. Vlevo od ní vystupuje na narůžovělém pozadí dominanta Pražského hradu s nedostavěnou katedrálou, na kterou upírají pohled starý muž a chlapec, kteří sedí v popředí a jsou k divákovi obráceni zády. Na levém okraji hlídá Prahu ostřížím pohledem rytíř na bílém koni nesoucí prapor se znakem města. Vpravo stojí pod stromem obnažená bohyně hojnosti, kterou v kompozici doprovází mladík hrající na housle a sedící dívka, jež mu naslouchá a je zobrazena na okraji výjevu.

Špillarovo dílo propojující symbolismus a monumentální dekorativnost secese převedla do mozaiky firma A. Neuhauser z Innsbrucku. Jeho podoba nebyla v minulých letech vnímána právě ideálně: „Příkladem takové úpadkové mozaiky je Špillarova muzivní výzdoba lunety na fasádě Obecního domu v Praze. I samotný návrh prodchnutý duchem planého dekorativismu, s akademicky suchou kompozicí, kresbou a koloritem, i provedení v materiálu řemeslně necitlivé, reprodukcí, bez jakýchkoliv prvků tvůrčí odvahy, byly typické nejen pro tuto mozaiku, nýbrž i pro většinu muzivních obrazů té doby.“ Odsudek Michala Ajvaze souvisel nejen *Technologie údržby a konzervace mozaiky Posledního soudu a metody restaurování - konzervování středověkého a archeologického skla*

s provedením kompozice, ale týkal se také použitého materiálu benátského původu, který byl chápán jako nevhodný do českých podmínek.

Mozaika prošla několika restaurátorskými zásahy. Už v roce 1939 byla obnovována kostkami z českého skla, jak dokládá v publikované stati V. Čtyřoký: „Část smaltů byla rozleptána v celé tloušťce kostky. Některé smalty se rozpadly v prach a jiné na povrchu byly pokryty šedavou vrstvou nerozpustných uhličitánů.“ Ačkoliv budova Obecního domu prošla rekonstrukcí mezi lety 1994-1997, mozaika byla restaurována až v roce 2012 v rámci projektu na obnovu římsy, balkonu a lunety. Na pracích se podíleli restaurátoři František Tesař a Petr Hampl.

CHARAKTERIZACE PROSTŘEDÍ A SAMOTNÉ MOZAIKY

Působení okolního prostředí, míra zakrytí mozaiky, biologické poškození

Mozaika je částečně chráněna před působením okolního prostředí plasticky vystupujícími architektonickými prvky. Zároveň mozaika je konkávně zahlobena směrem do budovy. Biologické poškození nebylo zaznamenáno.

Ztráty materiálu v ploše

- nebyly zaznamenány; mozaika byla v roce 2012 restaurována, ztráty byly doplněny

Použitý materiál - kostky a pojivo

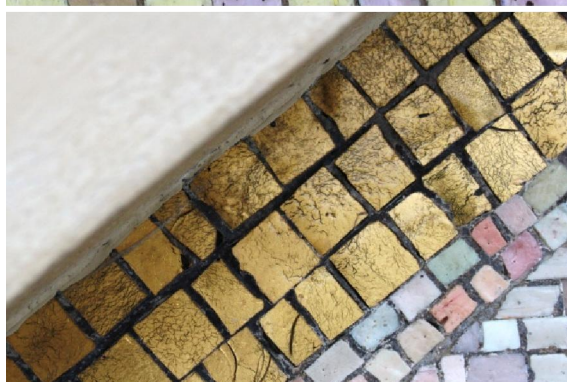
Mozaika je sestavena ze štípaných skleněných kostek o přibližné velikosti 1,5 cm x 1 cm. Použité sklo je zakalené se značným počtem bublin. Na povrchu kostek nejsou známky korozního poškození (platí pro pohledovou stranu). Povrch je lehce znečištěn prachem. Na několika kostkách je znečištění světle zelenou barvou. Zastoupeny jsou kostky se zlacením. Zlacení je místy rozpraskané.

Pojivo mezi kostkami je šedé, spíše jemnozrné.

- bubliny na povrchu kostek; několik kostek je znečištěno světle zelenou barvou

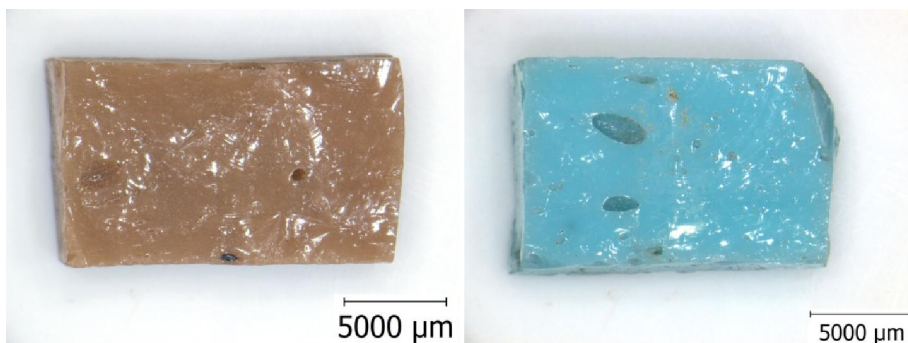

- poškozené zlacení – zlacení je rozpraskané

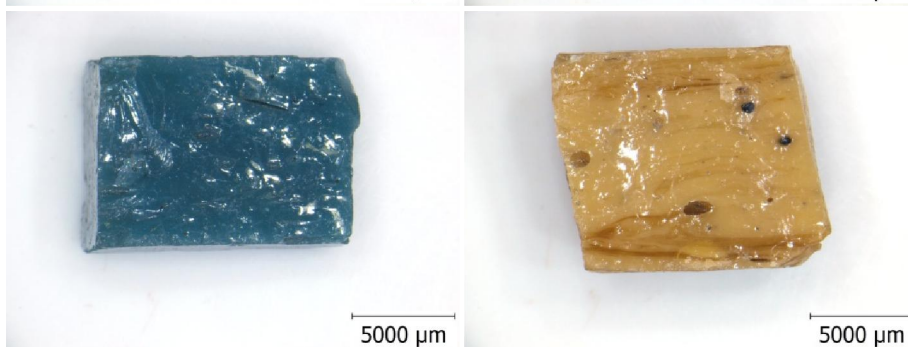

ANALYTICKÝ PRŮZKUM

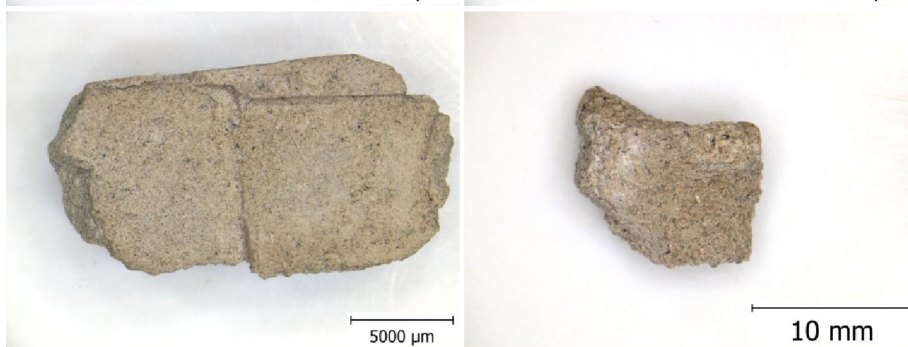
Optická mikroskopie
- povrch skleněných kostek

- povrch skleněných kostek

- detail malt

POZNÁMKY

Přílohy
Literatura

- Václav Čtyrkoký, Česká mozaika, *Sklářské rozhledy*, 1941, č. 18, s. 145-153.
- Michal Ajvajz, Tradice a budoucnost mozaiky, *Umění a řemesla III*, 1958, s. 88-96.
- Rudolf Pošva, *Plastika a mozaika v průčelích Osvalda Polívky*, kandidátská disertační práce, FA ČVUT v Praze, 1985.
- Rudolf Pošva, *Plastika a mozaika v průčelí Osvalda Polívky*, *Umění XXV*, 1987, č. 5, s. 449-459.
- Rostislav Švácha - Pavel Vlček, čp 1090/I, in: Pavel Vlček a kol., *Umělecké památky Prahy. Staré Město, Josefov*, Praha 1996, s. 536-542.
- Pavel Vlček, Polívka, Osvald, in: Pavel Vlček (ed.), *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*, Praha 2004, s. 514.
- Roman Prahl - Petr Šámal, *Umění jako dekorace a symbol. Výzdoba reprezentačních staveb Prahy v éře historismu, secese a moderny*, Praha 2012, s. 60-62.
- Magdalena Kracík Štorkánová, Tomáš Hájek, *Muzivní umění. Mozaika v českém výtvarném umění*, Praha 2014, s. 83-84.
- http://www.magisterartis.cz/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=92%3Arest_aurovani-mozaiky-na-obecnim-dom-v-praze&lang=en